

Kartupeļu karaliene jeb sīkstais Vitrupe meitēns ar savas zemes mīlestību sirdī

Vitrupietī **Aigu KRAUKLI** par kartupeļu karalieni savulaik nodēvēja žurnālisti, mēģinot neparastāk nosaukt viņas amatu. Novadniece kopš 2009. gada ir biedrības *Kartupeļu audzētāju un pārstrādātāju savienība* valdes priekšsēdētāja. Arī viens ārzemju sadarbības partneris, savulaik ieraugot viņas auto numura zīmes burtus KP, mēdzis iesaukties – re, mūsu kartupeļu princese! Taču pati Aiga par šiem aristokrātiskajiem jokiem tikai sirsnīgi smejas, viņā nav ne kriptiņas augstprātības. – *Ja vajag, vilkšu kājās gumpīšus un bridīšu pa lauku vai stāvēšu uz kombaina un šķirošu kartupeļus.*

Šobrīd Aiga ir agronome Ungurpils pusē zemnieku saimniecībā *Tēraudiņi*, bet pirms tam ilgus gadus – uzņēmumā *Aloja-Starkelsen*. Var nedaudz pabrīnīties, kā pēc skolotājas un elektriķa meita savulaik nešauboties izvēlējas agronoma profesiju. – *Un ne brīdi savu izvēli neesmu nožēlojusi*, – viņa joprojām saka bez šaubīšanās. Turklāt tā interesanti sanācis, ka allaž dzīvojuši netālu no Vitrupe, tas nozīmē – arī ne pārāk tālu no jūras.

Gaidīsim tevi atgriežamies kā skolotāju!

Tiesa, pirmos bērnības gadus mazais Aigucītis pavadīja... skolā. – *Mamma bija Blomes četrgadīgās skolas direktore, un tajā ēkā arī dzīvojām. Diemžēl skoliņu slēdza tieši gadu pirms tam, kad man vajadzēja sākt mācīties 1. klasē. Mamma aizgāja strādāt par mācību pārziņu uz Ķirbižu skolu, tad pārcēlāmies uz dzīvi tuvāk tai*, – atceras Aiga. Mācoties Ķirbižos, bijusi starp aktīvākajiem skolēniem. – *Piedalījāties konkursā «Mēs tavi saimnieki, zeme», cītīgi gatavojāmies, mācījāmies atšķirt graudus un daudz ko citu. Guvām Latvijā labus rezultātus. Varbūt tobrīd arī radās interese par laukiem*, – spriež sarunbiedre. Pamatskolas izlaidumā direktors Jānis Viļumsons apsveicot gan teicis: – *Mēs tevi gaidīsim atgriežamies kā skolotāju!* Tagad Aigai nāk smieklī, atceroties, cik pārliecinoši atbildējusi: – *Nemūžam. Iespējams, arī mamma klusībā cerēja, ka meita turpinās viņas darbu, taču necentās izvēli ietekmēt. Tā nu meita, absolvējusi Limbažu 1. vidusskolu, devās uz Jelgavu un iestājās Lauksaimniecības akadēmijā. 1988. gadā nosvinēja gan kāzas ar iemīļoto Ilgvaru, gan izlaidumu. – Studēt aizgāju ar padomju saimniecības «Viļķene» nosūtījumu un tur arī sāku strādāt. Un agronoma darbs patiešām patika no pirmās dienas. Vēl viens papildu pluss – jaunā speciāliste dabūja t.s. Līvānu māju. – Dzīvoju tur joprojām. 90. gados, kad sākās privatizācija, par pajām māju nopirkām, palīdzēja tētis un brālis. Man jau tolaik bija savs kartupeļu tīrums un, rēķinot tā laika cenās, mūsu māja bija 36 kartupeļu maišu vērtē.*

90. gadu sākums bija lielu pārmaiņu laiks gan Latvijā, gan Aigas dzīvē. Ģimenē jau auga vecākā meitiņa Rūta, kad saimniecība, kur jaunā agronome tik apņēmīgi bija sākusi strādāt, pajuka. Tapa pajū sabiedrība Vitrupe. – *Piekritu piedāvājumam būt tur par galveno agronomi, taču arī šī sabiedrība pēc dažiem gadiem izjuka. Un tad atskanēja telefona zvans – Ķirbižu skolas direktore Daila Viļumsone aicināja darbā par fizikultūras skolotāju, piebilstot, ka vajadzēs mācīt arī krievu valodu. – Man tobrīd jau bija domājis arī otra meitiņa Ēvija. Vajadzēja domāt par iztikšanu un piekritu. Te nu bija nemūžam! Aiga atgādina, ka laukos skolotāji allaž bijuši plaša profila speciālisti. Mācījusies pati un mācījusies skolēnus. Vienubrīd pasniegusi arī savu sirds priekšmetu ģeogrāfiju. – Ķirbižos nostrādāju astoņus gadus līdz skolas slēgšanai. Ja tā nenotiktu, noteikti turpinātu, jo biju iemīļējusi darbu ar bērniem.*

Liktenīga sakritība, ka tajā 2001. gada *Ausekļa* numurā, kur publicēts raksts par Ķirbižu skolas skumjo, pēdējo izlaidumu, bija arī saruna ar Latvijas-Zviedrijas kopuzņēmuma *Aloja-Starkelsen* vadītāju Andreju Hansonu. Tobrīd gan Aiga tam vērbu neveltīja, sirds sāpēja par savu

skolu. Apmēram pusgadu vēl pastrādājusi Korģenes skolā, braukājusi turp pāris reizi nedēļā. Līdz, ciemojoties pie krustdēla, radi parādījuši sludinājumu avīzē: – *Re, «Starkelsens» meklē agronomu!* Nevienam neko nesakot, pieteikusies un uzaicināta tikties.

21 sezona – labākie un aktīvākie darba gadi

Aiga joprojām atceras savu pirmo ierašanos uzņēmumā Ungurpilī. Viņu sagaidīja bezgala laipnā sekretāre Inetiņa. – *Pajautāju, vai tas Hansons, kurš acīmredzot ir zviedrs, vispār latviski saprot.* Saprotot gan, jo ir latvietis un šejieniētis. Uz vakanto vietu bijuši pieci pretendenti. Laikā, kad skolā bija brīvlaiks, Aigai uzņēmumā bija pārbaudes nedēļas, strādājot kopā ar ļoti pieredzējušo Andersoni Veltiņu pie kartupeļu pieņemšanas. Atzīta par lietaskoku. – *Tad arī Korģenē pateicu, ka eju prom. 2002. gada 2. janvāris bija mana pirmā darbadiena «Starkelsenā». Pirmo vasa-*



Man vajag pašai visu izjust, zināt, pārbaudīt...

ru vēl strādāju kopā ar Veltiņu, kura visu ierādīja, bet nākamajā sezonā jau rukāju viena pati. Sākās mani aktīvākie, labākie darba gadi – 21 sezona, – precizē agronome, atzīstot, ka tiešām visu darījusi no sirds un dvēseles. – *Man ļoti, ļoti patika, ka esmu cilvēks, bet vienlaikus pie zemes. Joprojām zinu visu zemnieku vārdus, ar kuriem uzņēmumā bija noslēgti līgumi, atceros viņu tīrumus. Bērni dažkārt prasot: – Mamma, vai Latvijā ir kādi lauku ceļi, pa kuriem tu neesi braukusi?* Noteikti ir, taču maz.

Pajokoju, ka Aiga droši vien, pat nakts vidū pamodināta, spētu uzreiz stāstīt par kartupeļu šķirnēm, lauku mēslošanu un apstākļiem, kādi katrai vairāk piemēroti. – *Pazīņas savulaik sacīja, ka pirms iepazīšanās ar mani ēduši vienkārši kartupeļus, tagad paši jūtoties kā eksperti, jau prātīgi spriež par šķirnēm, kura katram ēdienam atbilstošāka. Savās mājās esmu daudz ko izmēģinājusi – baltus, zilus, rozā, lillā... Man vajag pašai visu izjust, zināt, pārbaudīt. Rudeņos Aiga draugiem mēdz rīkot kartupeļu balles-degustācijas. Reiz cēlusī galda arī cietes kartupeļus, savējie uzreiz atšķīruši: – Tu taču cietes tupeņus esi izvērījusi. Jutusies lepna: – Mana skola, prot atšķirt!*

Par aiziešanu no uzņēmuma un vadības maiņām, kas pēdējos gadus tur notikušas, Aigai joprojām ir smagi runāt: – *Tas nebija mans lēmums aiziet...* Un ir viens padoms, ko viņa tagad gatava katram ieteikt, – neatstājiet savu veselību darbā! Reti kuram darba devējam tā rūp. Tava veselība ir vajadzīga tev pašam un svarīga tavai ģimenei, tuviniekiem. Tāpēc Aiga ir bezgala pateicīga *Tēraudiņu* saimniekam Valdim Možvillo gan par uzaicinājumu – nāc strādāt pie mums!, gan par cilvēciskajām rūpēm, ļaujot ārstēties, atgūties, lai varētu atkal staigāt bez sāpēm, strādāt, būt laudīs un sev tik tuvajos lauku darbos. – *«Tēraudiņos» esmu no 2024. gada marta, tāpat pilnas divas sezonas*, – sarunbiedre joprojām savu darba dzīvi rēķina sezonās. Atkal ir jauni – kā mūsdienās



Agronome Aiga Kraukle – kā vienmēr – kartupeļos... līdz ausīm

mēdz teikt – izaicinājumi. Pēc ilgāka pārtraukuma *Tēraudiņu* tīrums tiek audzētas arī tās kartupeļu šķirnes, kas der čipsu ražošanai.

Līdztekus tiešajam darbam Aigai visu laiku ir pienākumi biedrībā, rīkojot lauksaimniekiem seminārus, mācības, sagatavojot projektus, konsultējot. Tikko pirmdien Salaspilī atkal kā lektore runājusi seminārā *Sēklas materiāla, mēslošanas un augu aizsardzības loma kartupeļu audzēšanā*. Taču priekšnieces amatā tikusi gluži nejauši. Hansona kungs toreiz devies uz biedrības kopsapulci Ādažos un it kā starp citu ieminējies – nu, atbrauc līdzī. Kāpēc gan ne?! Saietā spriests, ka jāizraugās jauns valdes priekšsēdētājs, un Hansons uzreiz piecēlies: – *Man ir ļoti laba kandidatūra – mūsu agronome. Pati labā kandidatūra palikusi bez valodas...* – *Hansons vienmēr centās cilvēkus kārtīgi iepazīt, turklāt augstu vērtēja cilvēciskas attiecības, kontaktus, klātienē tikšanās, sarunas*, – par savu bijušo vadītāju teic Aiga.

Lai mazbērni nedomātu, ka maize rodas veikalu plauktos

Klausoties Aigas aizrautīgajā stāstījumā, kurā itin bieži ieskanas jautri smieklī, tā vien šķiet – viss dzīvē tomēr noticis uz pozitīvas nots, taču – ak, vai! – cik daudz sāpīgu pārdzīvojumu izturēts. – *Drusku jau manī ir kaut kas no kaķa, kas vienmēr krīt uz visām četrām ķepām. Ir arī laucīnieces duka. To vajadzēja, darbos aizņemtai, audzinot meitas, vajadzēja, lai izturētu skumjas, kad saslima un nomira Ilgvars. Jaunākā no trejmeitiņām, pastarīte Ilze tobrīd vēl bija skolniece. Gan izturība, gan sirds siltums nepieciešams, rūpējoties par mammi, kurai nu ir 98 gadi.*

Ar meitām Aiga tiešām var lepoties. – *Viņas ir ļoti foršas!* Rūta ir diplomēta vēsturniece un dzīvo Rīgā. – *Man ir zelta znotiņš un trīs mazbērni – Luīze, Otto un Nora. Viņi bieži brauc pie manis uz laukiem, palīdz. Arī mazbērniņi strādā, gribu, lai viņi saprot, no kurienes rodas maizīte veikala plauktos. Vecmāmiņai ir prieks, skatoties, kā Otto pat pidžamā skrien ārā braukt ar rotaļu traktoru, apstrādāt savus tīrumus. Ja tiek istajā traktorā, uzreiz pats grib stūrēt. Ēvija absolvējusi Mākslas akadēmiju, jau ilgus gadus dzīvo Austrijas galvaspilsētā Vīnē, ir koordinatore dizaina biedrībā. Mammai joprojām atmiņā, kā meitas, toreiz vēl studentes, darinātā neparastā koka lampa tika izvirzīta starptautiskai izstādei Maskavā. – *Abi ar Ilgvaru pavadījām viņu uz vilcienu, un es novēlēju: «Mājup ar uzvaru!» Un Ēvija tiešām uzvarēja, ieguva iespēju piedalīties izstādē**

*Milānā, pēc tam «Erasmus» programmā turpināja izglītoties Vīnē. Tā pakāpeniski veidojās kontakti, līdz viņai piedāvāja tur strādāt. Aiga atzīstas, ka brīžos, kad dzīves grūtumi pārāk nomāc, vislabāk atgūties palīdz kaut dažas dienas paciešoties pie meitas Vīnē. Ēvija mammai ir radījusi arī īpašu ekslibri – zelta kartupeļu ziediņi. Nu, ko gan citu?! Jaunākā meita Ilze ir beigusi medicīnas koledžu, ieguvusi ārsta palīga diplomu, lai strādātu Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā. – *Taču viņa ir pasaules apceļotāja, ļoti uzņēmīga. Pirms kovidlaika gribēja redzēt Austrāliju un aizbrauca uz turieni. Aizbrauca un... iestrēga uz pieciem gadiem. Pēc tam laiku padzīvoja Jaunzēlandē, kājām nogāja 3000 km. Bet tagad Ilze ir Kanādā, mācās snovot, strādā kalnu bāzē. Taču nav aizmirsusi par savu profesiju, papildina iegūtās zināšanas, lai sertifikāts būtu derīgs, domājot par iespējamu atgriešanos...**

Pērn, kad Aiga svinēja apaļu jubileju, arī Ilze kā negaidīts pārsteigums ieradās Latvijā. – *Visas trīs meitas man sagādāja tādas emocijas, ka ilgi nespēju no aizkustinājuma atgūties. Neko man nesakot, sapulcēja draugus, tuviniekus, sameklēja kolēģus un sadarbības partnerus, ar kuriem gadiem esmu lieliski sastrādājusies, un sarīkoja brīnišķīgu dzimšanas dienas ballīti mūsu mājās. Jubilejas dienas rītā uzdāvināja man īpašu masāžas seansu, par ko ļoti nopriecājos. Un kad no tā atgriezies – visi ciemiņi bija priekšā...*

Taču ikdienas priecīgus Aigai sagādā adīšana – neko varenu neadu, zeķes un cimdus. Taču patīk savējos ar tiem apdāvināt –, arī dārza darbi. – *Tu apstulbtu, ieraugot manu siltumnīcu. Gurķi un tomāti nav uzsiesti ar šādām tādām šņorītēm, bet gan krāsainām, pašas tamborētām pīnītēm. Visus dziju pārpalikumus tā izmantotu. Saimniece gan nosmej, ka reizēm ar kādu stādu, kas ļoti iepatīcies un nopirkts, nākas ilgi staigāt gar dobēm, meklējot brīvu vietu. Ar krūmmelleņu stādīšanu tagad cenšoties sevi iegrozīt – 18 krūmiņi, un pietiek. Tāpat aveņu gana, bet zemeņu stādījumi jāatjauno. – *Man pat ravēt patīk. Tas taču ir tik jauki – parušināties pa zemi, to sajūst...**

Laila PAEGLE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Personības spēks» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis». Projekta Nr. 2025.LV/RMA/1.6.1/018